

Comuna Topliceni – monografie

Prof. Opreșan Elena

Școala Gimnazială „Gh. Vernescu” Rm. Sărat

Comună în județul Buzău (în partea de nord - est), așezată pe malul drept al râului Râmnicu Sărat, la contactul dintre Câmpia piemontană a Râmnicului și Subcarpații Buzăului, respectiv la poalele de est ale Dealului Buda. Amplasată la 35 km depărtare de municipiul Buzău și la 5 km față de orașul Rm. Sărat, comuna Topliceni, alcătuită din șapte sate – Poșta, Topliceni, Răducești, Băbeni, Dedulești, Ceairu și Gura Făgetului (cu o suprafață de 6727 ha), a beneficiat din vechi timpuri de drumuri comerciale care i-au hotărât în mod cert dezvoltarea în timp.

Din punct de vedere geografic, comuna Topliceni este situată în partea de sud-est a țării, numărându-se printre cele peste 2700 comune ale spațiului geografic românesc și 81 ale județului Buzău. Această comună se învecinează în partea de nord-vest cu comuna Buda, în partea de vest cu comuna Pardoși, în partea de sud-vest cu comuna Grebănu, în partea de est și de nord-est cu comuna Podgoria și cu orașul Râmnicu Sărat în sud-est.

Din punct de vedere al așezării matematice, extremitatea sudică a comunei, ce corespunde și cu cea estică, se află la intersecția paralelei de $45^{\circ}2'56''$ latitudine nordică cu meridianul de $27^{\circ}1'48''$ longitudine estică. Extremitatea nordică se află la intersecția paralelei de $45^{\circ}9'10''$ latitudine nordică cu meridianul de $26^{\circ}11'40''$ longitudine estică, iar extremitatea vestică la intersecția paralelei de $45^{\circ}9'$ latitudine nordică cu meridianul de $26^{\circ}10'52''$ longitudine estică.

Zona comunei Topliceni este inclusă în cadrul Piemontului Râmnicului, care se desfășoară la sud de depresiunea intracolinară Dumitrești și până la latitudinea orașului Râmnicu-Sărat, alcătuit din două șiruri de dealuri piemontane care, pe alocuri, se întrepătrund între ele astfel:

- un șir de dealuri cu înălțimi mai mari, ce căptușesc spre exterior Subcarpații Curburii, alcătuite predominant din roci asemănătoare celor din Subcarpați, respectiv pietrișuri, argile, marne necimentate sau ușor cimentate;
- dealuri cu înălțimi mai mici alcătuite din aceleași roci, dar numai la bază, deoarece partea exterioară este căptușită cu un strat de loess ce variază ca grosime până la câțiva metri.

Din punct de vedere petrografic, sunt compuse din marne, argilă, nisipuri, gresii sau conglomerate calcaroase și calcare. Cutările sunt orientate spre cele ale munților și prezintă, în unele locuri, fracturări, ridicări sau coborâri. Relieful se caracterizează prin existența culmilor Dealului Cacova, Dealul Posada, Dealului Baba, zona fiind cunoscută și prin reliefurile frământate. Constituția geologică a dealului, cu orientare nord-vest-sud-est, este din depozite miocene și cuaternare – pietrișuri și nisipuri. Culmile prezintă numeroase procese negative geomorfologice active, mai ales în perioada ploioasă. Intervalele sub formă de creste sunt puternic frământate și au

determinat o textură neregulată, spre deosebire de câmpul prezent în partea sudică (Câmpia tabulară a Râmnicului), care a permis o textură regulată în zona Topliceni.

Condițiile hidrogeologice sunt specifice glaciului Râmnicului; apa subterană se află la mare adâncime impunându-se lucrări de alimentare cu apă. Acestui interval îi aparține și acumularea unei mari cantități de materii fine, care alcătuiesc depozite loessoide, cu grosimi de 5-10 m. Din punct de vedere structural, regiunea constituie un monoclin, pe flancul vestic mai ridicat și cu înclinări de până la 30-40° spre est. Cutremurele de pământ se fac simțite aici, dată fiind apropierea de zona Vrancei. Între anii 1790-1990, zona a fost zguduită de mai multe cutremure de pământ a căror intensitate a fost de peste 7° pe scara Richter. Unele dintre acestea au afectat și zona studiată, producând pagube materiale.

Din punct de vedere hidrologic, lunca are un loc deosebit de important în regularizarea apelor din timpul revărsărilor și viiturilor. În această fază de scurgere, albia minoră este depășită, iar apele ocupă întreaga suprafață a luncii. Dealurile piemontane ce alcătuiesc Piemontul Râmnicului au orientarea generală nord-vest-sud-est și poartă diferite denumiri, nume (toponime) date de populația din regiune încă din timpurile vechi, iar altele fiind de dată mai recentă. Aceste denumiri redau aspectul reliefului, natura rocilor, denumiri legate de istoria acestor meleaguri, cât și de numele unor foști proprietari de moșii.

Clima județului Buzău, respectiv comunei Topliceni se încadrează în zona temperat-continentală, caracteristică țării. Poziția geografică a comunei Topliceni, în zona de curbură externă a Subcarpaților, încadrează arealul studiat în tipul climatic de dealuri, subtipul climatului înălțimilor extracarpătice, cu nuanță de tranziție la continentalism. Dacă teraselor bine reprezentate, adăugăm și numărul mare de ravene și ogașe, avem imaginea unei suprafețe topografice destul de fragmentate, cu o serie de influențe asupra caracteristicilor climatice și a modului de utilizare a terenurilor.

Rețeaua hidrografică din zona comunei Topliceni este legată direct de ansamblul condițiilor fizico-geografice și anume: condiții climatice, morfogenetice și litologice. Ca o trăsătură generală este faptul că atât cursurile de ape cu caracter permanent, cât și cele cu caracter temporar, din sectorul sus menționat, își au izvoarele în zona colinară de pe partea dreaptă a râului colector. Debitul cursurilor de apă suferă influența directă a climatului, cât și solurile și vegetația regiunii. Cantitatea de precipitații căzută în regiunea colinară influențează direct sau indirect debitul cursurilor de ape de aici, fie prin scurgeri directe a apei meteorice sau topirea zăpezii, fie prin infiltrații.

Solurile au un rol însemnat, deoarece cursurile de ape instalate în cuvertura loessoidă pierd o cantitate de apă, iar când acestea ajung să străbată lunca aluvială a râului, înainte de a se vărsa în acesta, pierd o cantitate de apă și mai mare, din cauza infiltrației. Vegetația, mai ales cea lemnoasă,

reține pentru nevoile ei o bună cantitate de apă pe care o va elibera mai târziu în atmosferă prin transpirație; totodată ea are rolul de a atrage precipitațiile astfel încât cursurile de apă de aici vor avea un debit mai constant. Factorul uman are și el un rol transformator al peisajului geografic, influențând direct rețeaua hidrografică de aici, prin canalizările făcute, prin plantări de esențe lemnoase, prin digurile ce protejează așezările umane împotriva torenților, cât și prin lucrări de irigații.

Cercetările de teren întreprinse în zona de la curbura Carpaților s-au materializat prin descoperirea de unelte ce probează desfășurarea activității omului preistoric încă din paleolitic. Zona Râmnicu-Sărat – de astfel întreaga Câmpie Română – va oferi condiții favorabile locuirii abia la începutul Neoliticului. De altfel, Neoliticul marchează trecerea de la domesticirea animalelor la creșterea acestora, trecându-se și la cultivarea primitivă a lor. Este momentul sedentarizării primelor grupuri umane. Curente de populare coborau de-a lungul văilor, valea râului Râmnicu-Sărat prezentând o deosebită importanță, prin traversarea unui vechi focar de populare românească, Subcarpații de Curbură. Populația care cobora din zona deluroasă întemeia așezări, mai ales, în zona de contact a acestora cu câmpia. Aceasta a fost premisa dezvoltării ulterioare a unei rețele importante de așezări în această zonă.

Primele date referitoare la numărul de locuitori ai comunei Topliceni sunt oferite de dicționarele geografice („Dicționarul geografic al județului Râmnicu-Sărat” – Frunzescu D., 1872; „Dicționarul geografic, statistic și istoric al județului Râmnicu-Sărat” – Gr. Dănescu, 1896 și “Marele Dicționar geografic al României “ – G. I. Lahovari, 1902). Astfel, în 1896 populația comunei Topliceni era de 3436 locuitori, mai exact 1034 locuitori în satul Băbeni, 1007 locuitori în satul Dedulești, 209 locuitori în satul Poșta, 213 locuitori în satul Răducești, 198 locuitori în satul Gura Făgetului și 775 locuitori în satul Topliceni. Pe ansamblul sectorului studiat, populația totală a cunoscut o evoluție ascendentă între 1912-1977, apoi o evoluție descendentă de la 5133 locuitori în 1977 până la 4443 locuitori în 1992 și ascendentă până în 2002 la 4636 locuitori .

Urmărind evoluția populației în secolul al XX-lea (la principalele recensământuri) se poate observa că populația regiunii a sporit și a scăzut în același timp, această distribuție înregistrând diferențieri evidente în timp și spațiu; și care se pot urmări în tabelul următor:

Tabelul nr. 1. Evoluția numerică a populației (1912-2002)

Satele/anii	1912	1930	1956	1966	1977	1992	2002
Poșta	237	332	334	366	378	423	523
Topliceni	932	1012	1184	1154	1173	1148	1227
Răducești	286	310	396	408	408	430	395

Băbeni	667	747	895	1400	1421	1130	1170
Dedulesti	1300	1301	1612	1430	1463	1076	1114
Ceairu	50	95	105	113	117	87	73
Gura Făget	98	154	150	165	173	149	134
Total comuna	3570	3951	4676	5036	5133	4443	4636

Sursa: Direcția generală de Statistică a județului Buzău

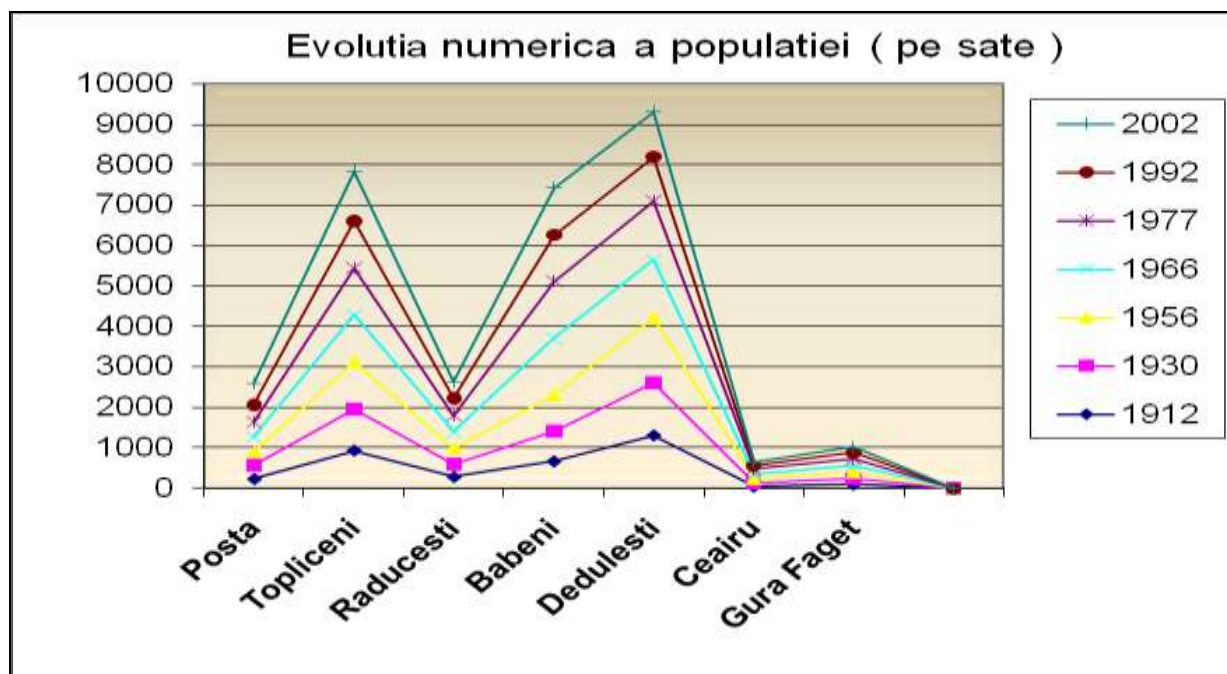

Figura nr. 1. Evoluția numerică a populației (pe sate)

Documentele cartografice sunt cele care completează documentele scrise ale vremii, în același timp, însă, nu trebuie uitat faptul că pentru o anumită perioadă de timp, comparând hărțile și documentele, mai mereu se remarcă lipsa de similitudine, deși, hărțile istorice în analiza de geografie istorică au doar un caracter orientativ. Analiza câtorva hărți istorice, aflate în Biblioteca Academiei Române din București, creează o imagine a umanizării acestui spațiu.

Secolul al XX-lea se remarcă prin prezența din ce în ce mai des a materialelor cartografice și a creșterii complexității lor, analiza acestor hărți istorice evidențiază profunde modificări ce s-au realizat în lungul vremii (extinderea teritorială, statutul administrativ, etc.). În urma analizei materialelor cartografice și a documentelor scrise s-a putut stabili originea fiecărui sat și cauzele care au determinat dezvoltarea lor.

Din punct de vedere al așezării geografice, localitățile studiate se bucură de condiții prielnice dezvoltării social-economice, ele dezvoltându-se în apropierea unor drumuri de interes național și

județean. Forma de relief predominantă este dată de dealurile premontane, puternic fragmentate de acțiunea agenților externi, astfel că, lipsa vegetației lemnoase, în cea mai mare parte, defrișate în masă în trecut, făcută cu scopul de a mări suprafața cultivată, cât și neglijența factorului antropic, au dus la degradarea acestui relief.

Apropierea de cele două centre urbane – Râmnicu-Sărat și Buzău – a avut repercursiuni asupra aspectelor legate de etnografie. Astfel, multe din aspectele etnografice care încă puteau fi văzute la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, astăzi nu mai pot fi văzute decât în cadrul Muzeului Municipal Râmnicu-Sărat. Fiind situată în zona curburii, la confluența celor trei provincii românești, zona studiată se caracterizează printr-un bogat material de cultură populară, manifestat în cele mai diverse domenii de la ocupații, meșteșuguri, gospodărie, până la arhitectură, port, obiceiuri și folclor.

Valea râului Râmnicu-Sărat, în prezent, nu constituie un obiectiv de atracție turistică și acest lucru nu datorită lipsei de peisaje încântătoare sau prezenței unor monumente istorice și ale naturii, cauza fiind lipsa de interes a unor organe locale, cât și insuficienta cercetare științifico-turistică de către cei cu drept. Situația acestei zone la confluența celor trei provincii românești, dincolo de granițele administrative, impuse de cursul zbuciumat al istoriei noastre, domnește prin legăturile dintre cele trei provincii și prin bogatul material de cultură populară, manifestat în cele mai diverse domenii (de la ocupații, meșteșuguri, gospodărie până la arhitectură, port, obiceiuri, folclor). Având în vedere importanța excursiilor în procesul de însușire a cunoștințelor de către elevi și cunoașterea mediului natural al orizontului local am organizat o excursie didactică cu elevii clasei a VIII-a în orizontul local, cu durata de o zi, care a avut un profil interdisciplinar. Iată două dintre obiectivele turistice care pot fi vizitate.

Foto nr. 1 Biserica Domirești

Foto nr. 2 Biserica... Sfânta Troiță *

Foto nr. 2 Fosta Mănăstire Dedulești

Bibliografie:

1. Cucu V., 1981 - Geografia populației și așezărilor umane, Editura Didactică și Pedagogică, București
2. Dănescu Gr., 1896 – Dicționarul geografic, statistic și istoric al județului Râmnicu-Sărat, București
3. Dulamă M.E., 1996 – Didactica geografică, Editura Clusium, Cluj-Napoca
4. Ene M., 2005 – Bazinul subcarpatic al Râmnicului Sărat. Dinamica proceselor geomorfologice actuale cu implicații asupra modului de utilizare a terenurilor, Editura Universitară, București
5. Posea Gr., Ielenicz M., 1971 - Județul Buzău, Editura Sport-Turism, București